

Bryssel, 14. heinäkuuta 2026
(OR. en)

11602/26

JAI 954
FREMP 236
AG 111
POLGEN 187

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähtettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Neuvoston päätelmät vuotuisen oikeusvaltiovuoropuhelun arvioinnista

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä I neuvoston 14. heinäkuuta 2026 hyväksymät päätelmät vuotuisen oikeusvaltiovuoropuhelun arvioinnista.

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä II Italian lausuma.

NEUVOSTON PÄÄTELMÄT VUOTUISEN OIKEUSVALTIOVUOROPUHELUN ARVIOINNISTA

PALAUTTAA MIELEEN, että sen jälkeen, kun Euroopan unionin neuvosto ja neuvostossa kokoontuneet jäsenvaltiot antoivat 16. joulukuuta 2014 päätelmät¹, kaikki jäsenvaltiot ovat osallistuneet vilpittömän yhteistyön hengessä vuotuisen oikeusvaltiovuoropuheluun neuvostossa, koska ne ovat vakaasti sitoutuneet vahvistamaan oikeusvaltioperiaatetta yhtenä Euroopan unionin perusarvoista.

MUISTUTTAA, että 26 valtuuskuntaa antoi tukensa puheenjohtajavaltion 19. marraskuuta 2019 antamille päätelmille² ja että näiden päätelmien valmistelun aikana kaikki valtuuskunnat sopivat siitä, että oikeusvaltiovuoropuhelua arvioidaan uudelleen neuvostossa vuoden 2023 loppuun mennessä saatujen kokemusten perusteella.

PALAUTTAA MIELEEN, että kuten puheenjohtajavaltion valtuuskunnille 28. syyskuuta 2020 antamassa ilmoituksessa³ todettiin, vuotuinen oikeusvaltiovuoropuhelu on yleisten asioiden neuvoston poliittinen toimenpide, joka etenee käytännössä puolen vuoden jaksoissa: kunkin vuoden alkupuoliskolla on yksi istunto, jossa käsitellään kullakin kierroksella viiden jäsenvaltion oikeusvaltiotilannetta koskevia maakohtaisia analyysyjä, ja kunkin vuoden jälkipuoliskolla kaksi istuntoa, joista toinen koskee oikeusvaltioperiaatteen yleistä tilannetta unionissa ja toinen maakohtaista analyysyä. Tarkasteluissa hyödynnetään aina komission vuotuista oikeusvaltiokertomusta. Lisäksi oikeus- ja sisäasioiden neuvosto on käynyt joitakin erityisiä aihekohtaisia keskusteluja oikeusvaltiokysymyksistä,

Euroopan unionin neuvosto, joka

1. toistaa, että Euroopan unionin neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden vuonna 2014 antamat päätelmät oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen varmistamisesta pätevät edelleen.
2. on yhtä mieltä siitä, että neuvoston vuotuinen oikeusvaltiovuoropuhelu on osoittautunut hyödylliseksi, sillä se tarjoaa jäsenvaltioille mahdollisuuden rakentavaan poliittiseen keskusteluun ja parhaiden käytäntöjen ja kokemusten jakamiseen.

¹ 17014/14.

² 14173/19.

³ 11094/20.

3. vahvistaa uudelleen vuoden 2014 päätelmissä luetellut periaatteet, jotka ovat objektiivisuus, syrjimättömyys ja kaikkien jäsenvaltioiden yhdenvertainen kohtelu sekä puolueeton ja näyttöön perustuva lähestymistapa, joka ei vaikuta annetun toimivallan periaatteeseen eikä jäsenvaltioiden kansallisen identiteetin, joka on olennainen osa niiden poliittisia ja valtiosäännön perusrakenteita, mukaan lukien paikallinen ja alueellinen itsehallinto, ja niiden keskeisten valtion tehtävien, mukaan lukien valtion alueellisen koskemattomuuden varmistaminen, lain ja järjestyksen ylläpitäminen ja kansallisen turvallisuuden takaaminen, kunnioittamiseen; ja sitoutuu noudattamaan näitä periaatteita edelleen vilpittömän yhteistyön hengessä.
4. toteaa, että tätä poliittista vuoropuhelua kehitetään jatkossakin tavalla, joka täydentää kaikkien EU:n toimielinten ja kansainvälisten järjestöjen työtä, jotta voidaan välttää päällekkäisyydet ja ottaa huomioon olemassa olevat välineet ja tämän alan asiantuntemus.
5. toteaa, että puheenjohtajavaltio varmistaa edelleen tämän vuoropuhelun järjestämisen ja käymisen kaikissa vaiheissa, että 3 ja 4 kohdassa lueteltuja vuoropuhelun periaatteita noudatetaan täysin.
6. korostaa, että poliittisen vuoropuhelun nykyinen sisältö ja rakenne on tehnyt siitä vahvemman, tuloskeskeisemmän ja jäsennellymmän ja että valmistelu on ollut järjestelmällisempää. Sen nykyinen muoto, joka käsittää yleiset keskustelut ja maakohtaiset käsittelyt, on selvästi tehostanut vuoropuhelua, sillä siinä arvioidaan vuosittain oikeusvaltion nykytilannetta ja keskeisiä kehityssuuntia. Tämä luo perustan kattavalle, aidolle ja interaktiiviselle poliittiselle keskustelulle, jossa keskitytään laajasti oikeusvaltiotilanteeseen jäsenvaltioissa ja koko unionissa.
7. toteaa, että vaikka vuoropuhelun nykyinen sisältö ja rakenne ovat toimivia, sitä olisi edelleen parannettava, jotta se vastaisi entistä paremmin neuvoston sitoumusta vahvistaa oikeusvaltioperiaatetta ja auttaa ehkäisemään esiin nousevia ja nykyisiä oikeusvaltioon liittyviä haasteita osallistavalla ja rakentavalla tavalla keskustelun ja parhaiden käytäntöjen ja kokemusten vaihdon kautta.
8. sitoutuu jatkossakin järjestämään yleisen horisontaalisen keskustelun vuoden jälkipuoliskolla ja maakohtaiset keskustelut kolmesti vuodessa, kaksi ensimmäisellä vuosipuoliskolla ja yhden toisella vuosipuoliskolla. Kussakin niistä keskitytään neljän jäsenvaltion tilanteeseen.
9. sitoutuu keskittymään tässä vuoropuhelussa ainakin seuraavien neljän oikeusvaltiokehityksen osa-alueen analysointiin: oikeusjärjestelmä, korruptiontorjunnan kehys, tiedotusvälineiden moniarvoisuus ja vapaus sekä muut keskinäiseen valvontaan liittyvät institutionaaliset kysymykset. Tämä ei vaikuta vuoropuhelun laajempaan soveltamisalaan yleisten asioiden neuvostossa.
10. toteaa, että käytännössä vuoropuhelu perustuu jatkossakin komission vuotuisen oikeusvaltiokertomukseen, mikä luo synergiaa toimielinten välille, ja panee merkille, että kertomukseen on sisällytetty suosituksia, joilla tuodaan esiin jäsenvaltioilta lisähuomiota edellyttäviä aiheita.

11. kehottaa komissiota varmistamaan jatkossakin jäsenvaltioiden aktiivisen osallistumisen ja niiden kanssa käytävän tiiviin vuoropuhelun vuosikertomusta valmisteltaessa ja parantamaan edelleen valmistelua ottaen huomioon vuoropuhelua ohjaavat periaatteet.
12. toteaa, että vuoropuhelussa voidaan hyödyntää myös kansainvälisten julkisoikeudellisten organisaatioiden näkemyksiä siltä osin kuin ne on otettu huomioon komission vuotuisessa oikeusvaltiokertomuksessa ja että nämä organisaatiot ovat täydentäviä mutta arvokkaita tietolähteitä, ottaen erityisesti huomioon Euroopan neuvoston ja sen elinten näkemykset, joiden arvo on tunnustettu muun muassa 30. tammikuuta 2023 annetuissa neuvoston päätelmissä⁴, sekä unionin tuomioistuimen ja komission⁵ näkemykset.
13. on yhtä mieltä siitä, että vuoropuhelun järjestämisen lisäksi puheenjohtajavaltio voi myös harkita säännöllisempien vuorovaikutteisten keskustelujen järjestämistä, kuten seminaareja oikeusvaltioon liittyvistä kysymyksistä asiaankuuluvien sidosryhmien, erityisesti kansalaisten, kansalaisyhteiskunnan, parlamentin jäsenten, paikallisviranomaisten, tiedeyhteisön, työmarkkinaosapuolten ja toimittajien, kanssa.
14. tunnustaa tätä vuoropuhelua käyvän yleisten asioiden neuvoston horisontaalisen roolin ja vastuut; tunnustaa oikeus- ja sisäasioiden neuvoston täydentävän roolin, kun se käy erityisiä aihekohtaisia keskusteluja sen asiantuntemuksen piiriin kuuluvista oikeusvaltioaiheista osallistavaa lähestymistapaa noudattaen ja ottaen tarvittaessa huomioon yleisten asioiden neuvostossa käydyt keskustelut.
15. toteaa, että yleisten asioiden neuvoston istunnossa käydyin vuoropuhelun jatkotoimena yleisten asioiden neuvostossa voitaisiin keskustella yhdestä tai useammasta horisontaalisesta oikeusvaltioaiheesta, jos se katsotaan asianmukaiseksi ja tarpeelliseksi.
16. on yhtä mieltä siitä, että kaikki tulevat puheenjohtajavaltiot jatkavat jäsenvaltioiden koolle kutsumista oikeusvaltiovuoropuhelua varten neuvostoon edellä sovitussa muodossa ja aikavälein, ja sitoutuu toteuttamaan uuden arvion tämän vuoropuhelun pohjalta saaduista kokemuksista vuoden 2027 loppuun mennessä.

⁴ 5422/23.

⁵ 11217/19.

ITALIAN LAUSUMA

Italia on tyytyväinen vuotuisen oikeusvaltiovuoropuhelun arvioinnista annettujen neuvoston päätelmien hyväksymiseen ja kannattaa vertaisvuoropuheluun perustuvaa lähestymistapaa, joka on perustana Italian puheenjohtajakaudella vuonna 2014 käynnistetylle oikeusvaltioperiaatetta koskevalle vuotuiselle menettelylle SEU 2 artiklassa vahvistettujen arvojen täysipainoisen kunnioittamisen ja yksimielisen edistämisen hengessä.

Italia toteaa itse asiassa, että jatkuva vuoropuhelu ja parhaiden käytäntöjen vaihto jäsenvaltioiden kesken ja Euroopan unionin toimielinten kanssa oikeusvaltioperiaatteesta on epävirallinen prosessi, jossa jäsenvaltiot jakavat keskinäisen vastuun ja joka on edelleen luonteeltaan huomattavan poliittinen, ennaltaehkäisevä ja oikeudellisesti sitomaton. Katsomme edelleen, että tämä lähestymistapa, joka perustuu rakentavaan hallitustenväliseen yhteistyöhön ja neuvoston keskeiseen rooliin, on suositeltavampi.

Tältä osin Italia kannattaa päätelmissä perustetun vertaisarviointimekanismin joustavaa luonnetta. Mekanismi perustuu objektiivisuutta, syrjimättömyyttä ja jäsenvaltioiden yhdenvertaista kohtelua koskeviin kriteereihin, jotka ovat olennaisen tärkeitä, jotta vältetään automaattiset seuraamukset, jotka eivät ole oikeasuhteisia ja tasapuolisia. Tämä prosessi on yhä erillinen perussopimuksissa vahvistetuista oikeudellisista välineistä, joilla tunnistetaan ja hallitaan oikeusvaltioperiaatteen loukkauksia, sekä parhaillaan neuvoteltavana olevaan monivuotiseen rahoituskehykseen liittyvistä rahoituksen ehdollisuutta koskevista lausekkeista. Näiden osalta on kuitenkin olennaisen tärkeää säilyttää jäsenvaltioiden johtava rooli ja täysi poliittinen sitoutuminen ja jopa vahvistaa niitä.